

ZPRÁVY

SPOLEČNOSTI FRANTIŠKA BÍLKA

33
prosinec 2014

Obsah

Březina & Bílek: bohatá žeň akcí na konci pozdního léta	3
Rozhovor s Olbramem Zoubkem	5
Výstava „Rané skici Františka Bílka“	15
Vila od Františka Bílka v Ronově nad Doubravou	16
Ze vzpomínek Viléma Nečase	22
Za PhDr. Miroslavem Kudrnou	26
Drobné zprávy	29

Fotografie k článku Rozhovor s Olbramem Zoubkem. Stojící zleva Alena Kubíčková, předseda SFB František Kožíšek a Yveta Kožíšková; sedící Olbram Zoubek.

Kresba na titulní straně: Cyril a Metoděj (k článku Výstava „Rané skici Františka Bílka“). Foto: GHMP.

Březina & Bílek: bohatá žeň akcí na konci pozdního léta

Září a říjen 2014 byly mimořádně bohaté na akce věnované osobnostem Otokara Březiny a Františka Bílka, o kterých zde podáváme stručný přehled.

Ve dnech 17. září až 5. října 2014 uspořádala Společnost Františka Bílka (SFB) ve spolupráci se Společností Otokara Březiny (SOB) výstavu „Přátelství Otokara Březiny a Františka Bílka“. Výstava se konala v Galerii Josefa Adamce (Na Špejcharu 3, Praha 7), nedaleko od hradčanské Bílkovy vily. Základem výstavy bylo 12 panelů připravených SOB a vyrobených v Horáckém muzeu v Třebíči s tématy: Život, Setkání, Rozmluvy, Požehnání, Soulad, Souznění, Ruce, Přání, Cesta, Dar umění, Pokora. Tyto byly doplněny grafickými díly ze soukromých sbírek členů SFB. Výstava se konala díky finanční podpoře společnosti ČEVAK, za což srdečně děkujeme.

Na vernisáži přivítala přítomné krátkou úvahou na téma duchovní přátelství farářka Obce křesťanů Stanislava Veselková, dále promluvili za SFB a SOB jejich předsedové F. Kožíšek a J. Höfer, na keltskou harfu hrál Amairgil Vrchotický. V rámci výstavy, kterou shlédlo 200-300 návštěvníků, proběhlo několik doprovodných akcí.

V pátek 19. září večer se konala komentovaná prohlídka výstavy za vedení paní Zory Ergensové (SOB), zejména pro účastníky sympozia "Otokar Březina 2014". V úterý 30. září pronesl farář Obce křesťanů Tomáš Boněk přednášku „Můj Kristus“, ve které si všímal zajímavých paralel ve zpodobnění Krista Františkem Bílkem a Rudolfem Steinerem. A konečně ve čtvrtek 2. října vystoupil na večeru nazvaném „František Bílek a dva velcí básníci“ pan Václav Suchý, vnuk Bílkova švagra Viléma Nečase, a četl z dosud nepublikovaných vzpomínek V. Nečase na F. Bílka pasáže věnované přátelství Bílka s Březinou a Zeyerem.

V pátek 19. září se na Filosofické fakultě UK v Praze konalo mezinárodní sympozium "Otokar Březina 2014", na kterém vystoupilo více než dvacet přednášejících, včetně bohemistů z Argentiny, Ruska, Bulharska a Slovenska. O korespondenci mezi Bílkem, Demlem a Březinou promluvily Daniela Iwashita, Eliška Davidová a Iva Mrázková z Ústavu pro českou literaturu AV ČR. Podle nich by bylo nejlepší vydávat ne dvoustrannou korespondenci (Bílek – Deml, Deml – Březina, Březina – Bílek), ale v tomto případě trojstrannou, protože téměř v každém dopise je odkaz na třetího z této trojice.

Hned následující den (v sobotu 20. září) uspořádala SOB jednodenní autobusový zájezd „Putování po stopách Otokara Březiny“, kterého se zúčastnilo asi 25 osob. První zastávka byla v Počátkách, v rodném domě Březiny (Václava Jebavého), který je památníkem patřícím pod místní muzeum. V domě nás uvítal starosta Počátek s pracovníci muzea. V domě byla nyní zrekonstruována místnost v přízemí, která bude vyba-vena jako dobová ševcovská dílna (otec Březiny byl švec). V prvním patře, kde rodina Jebavých bydlela, je dnes expozice, ve které lze vedle různých dobových dokumentů vztahujících se k Březinovu životu a dílu, nalézt i mnoho obrazů a grafik F. Bílka, jakož i jím ilustrovaných knih.

Druhá krátká zastávka byla na historickém náměstí v Telči, u domu, kde mladý Březina bydlel během svých studií na místní reálce (dům je z boku označen pamětní deskou). Zde nás čekalo překvapení – neoficiálně nás přišel pozdravit RNDr. Miloš Vystrčil, senátor Parlamentu ČR a bývalý vyučující na zdejším gymnáziu, které nese Březinovo jméno. Třetí zastávka byla v Nové Říši, kde Březina v letech 1888 - 1901 učil. Během tohoto pobytu začal tvořit své stěžejní básnické dílo. Navštívili jsme zdejší premonstrátský klášter, kam si Březina chodil půjčovat knihy do místní skvostné knihovny, a prohlédli si část kláštera, malou Březinovu expozici, knihovnu a nakonec klášterní kostel, ve kterém je mimo jiné křížová cesta od Viktora Foerstra, Bílkova přítele a žáka.

Poslední zastávka s nejbohatším programem byla v Jaroměřicích nad Rokytnou. Nejprve proběhl pietní akt u Březinova hrobu na místním hřbitově. Hrob zdobí známé Bílkovo sousoší „Tvůrce a jeho sestra bolest“; bohužel další Bílkův artefakt – kovovou otevřenou knihu s Březinovým jménem a daty narození a úmrtí – nedávno odcizil zloděj kovů. Poté jsme si prohlédli muzeum v domě, kde Březina žil a zemřel, včetně nově upravené zahrady symbolů se skalkou Karla Čapka. V muzeu je také k vidění řada Bílkových děl, unikátní jsou zejména ta, která vytvořil jako dar Březinovi. Vyvrcholením dne byl slavnostní pořad v chrámu sv. Markéty „Pocta Otokaru Březinovi“, při kterém Jaroměřický chrámový sbor uvedl skladby A. S. Bortnianského, A. Dvořáka, B. Lagrangeho a spirituál „Můj Pán“. Mezi skladbami zazněly Březinovy básně v přednesu J. Typlta a J. Večeři. Panu magistru Höferovi, předsedovi SOB, patří velký díky za uspořádání a vzornou organizaci zájezdu. Podrobnější zprávu z putování spolu s fotografiemi si můžete přečíst a prohlédnout na www.spol-fb.cz.

František Kožíšek

Rozhovor s Olbramem Zoubkem

Za Společnost F. Bílka rozmlouvali dne 4. listopadu 2013 se sochařem Olbramem Zoubkem v jeho ateliéru Alena Kubíčková, Yveta Kožíšková a František Kožíšek.

SFB: Nechceme dnes s Vámi hovořit jen o Bílkovi, ale zejména o Vás. Protože jste však členem Společnosti Františka Bílka, čehož si velice vážíme, musíme začít povinnou otázkou: Jak jste se s Františkem Bílkem či jeho dílem seznámil?

OZ: Já jsem za života pana Bílka nepoznal, byl už po smrti. Naši byli takoví kultivovaní lidé a jako malého kluka mě zavedli do vily Bílkových, byla tam otevřená výstava a prováděla tam ještě jeho dcera. Bylo to za války, tak asi v roce 1944. V ateliéru bylo ještě všechno úplně živé, rozdělané, suché hlíny a nářadí jako dláta a paličky... jako by to pustil Mistr z ruky. To na mě mocně zapůsobilo, já jsem v té době samozřejmě jako student ještě vlastní ateliér neměl, ale takhle jsem si nějak představoval, že by měl autentický ateliér vypadat. Já jsem předtím trochu Bílka znal, skrze jeho ilustrace nebo sochu Komenského, ale málo. Přesto jsem ho měl rád a tady se to ve mně utvrdilo a já jsem si ho zamiloval. Byl to velký zážitek, první a rozhodující pro celý život.

Dá se tedy říci, že vás jeho tvorba ovlivnila?

Ano, určitě.

Čím na Vás to dílo promlouvalo nejvíc?

Tou duchovností. Já dělám sochy jinak, ale jsou někteří lidé, kteří mě vzdáleně přirovnávají k Františku Bílkovi. Já dělám spíš duše než těla. Ty mé sochy jsou v takovém beztížném stavu. V Bílkových postavách je duchovnost cítit, ty duše tam přímo promlouvají. Víte, já nemám dar víry. Ten buď člověk dostane, nebo nedostane, a já ho bohužel nedostal. Ale respekt a obdiv k těm duchovním věcem a k tomu velikému záběru života ve všech podobách, včetně těch duší, ten mám a hluboký.

Bílek sice byl v církvi katolické, pak husitské, ale stejně ten jeho vnitřní život byl mimo církev. Byl víc duchovní než věřící v tom církevním slova smyslu.

Ano, tomu rozumím. Já jsem pochybující člověk, neustále, ale nezdá se mi, že by to bylo na škodu. Protože pochybovat je takový plodný čin, když si člověk musí neustále hledat odpovědi na základní otázky, když je nemá předem dané. To je pak docela napínavé.

Myslíte si, že byli u nás jiní umělci, kteří byli (svým způsobem) podobní jako Bílek? Kdo měl podobné směřování nebo mu byl podobný?

On byl, on je solitér. Já jiného takového nevidím.

Bílek byl mimořádnou osobností. Byl sice sochařem, ale cítil se do určité míry být i knězem, jak se vyjádřil ve svých dopisech. A ta jeho vize se promítá potom i do jeho tvorby, ve které chtěl přeměnit v člověku síly zkázy v síly spásy, jak sám o sobě říká. To byla nosná myšlenka pro celý jeho život i dílo. A v tom viděl poslání umění: vést člověka k tomu lepšímu, co v něm je.

Ano, on věřil, že umění má smysl a poslání. A této myšlence skutečně sloužil.

Kdybychom se zeptali náhodného vzorku lidí na ulici, jaké má umění poslání, tak dostaneme nejrůznější odpovědi nebo možná část oslovených nebude ani vědět, jak odpovědět. Jaké Vy dnes vidíte poslání v umění?

Dnes umění žádné poslání nemá (*smích*).

Když před dvěma týdny nechal David Černý postavit na loď na Vltavě ruku se vztyčeným prostředníčkem směrem k Hradu, je to politické umění, nebo jen nějaký happening, který nemá s uměním nic společného?

Já vám nevím, mně se to nelíbí, já bych to nedělal, ale to neznamená, že je to odsouzeníhodné.

Ne, my to neodsuzujeme, ani nepopíráme smysl vyjádření určité myšlenky, názoru či postoje – ale je toto umění nebo není?

To je gesto.

Ono je asi velice těžké najít tu hranici, protože např. v minulosti se předměty denní potřeby zdobily – bylo tu dekorativní umění. Což bylo vlastně také umění, přinášet do života krásu...

Když se dnes řekne „dekorativní“, tak je to pejorativní výraz, ale přechod mezi uměním dekorativním a uměním volným je plynulý a jedno doplňuje druhé. Podívejte se třeba na oltář. Oltářní obraz, to je velké umění, ale na tom (zdobeném) rámu jsou andělíčkové, to je dekorativní umění, a jedno doplňuje druhé. Takže já se za to dekorativní umění přimlouvám.

František Bílek vyřezával nábytek, dveře, navrhoval interiér domu, zdobil kliky... To je prorůstání života a umění.

Souhlasím.

Když někdy stojíme a díváme se na Bílkova díla, tak některé jeho plastiky v nás vyvolávají rezonanci, jako úzkost nebo pocit, že jsme příliš malí před Bohem. Ale on to možná tak chtěl?

Určitě to tak chtěl.

O. Zoubek s jednou ze svých prvních plastik – Harmonikářem. Foto: FK.

Když se tady díváme na Vaše plastiky a Vy říkáte, že vyjadřujete spíše tu duševní krásu nebo duševní hnutí, chceme se zeptat, zda Vás zajímají spíše negativní pocity např. úzkost či strach, nebo spíše ty pozitivní.

Já se snažím, i v těch negativních postavách, které dělám, nalézt ten lidský rozměr, to pozitivní. Dělal jsem například Jidáše nebo Putifarovu ženu, postavy, které jsou obecně považovány za negativní. Jak jsem říkal, nejsem věřící, ale Bibli znám relativně dobře. A třeba Jidáš, to je tak složitá postava – on byl vlastně ten nejvýznamnější učedník, protože musel splnit to nejhorší, co se mělo splnit. Aby mohlo být naplněno (Boží) slovo, tak někdo musel Krista zradit a vzít na sebe tu celoživotní ostudu. On z toho neměl nakonec vlastně nic. Třicet tři stříbrných se rozkutálelo a on se oběsil. Splnil ten strašný úkol, který mu byl daný nebo který na sebe vzal. Takže já jsem dělal

Jidáše s takovým pochopením a snažil se přiblížit k jeho duši.

Nebo ta Putifarova žena. Víte, já mám rád apokryfní literaturu. Thomas Mann zpracoval toto téma ve své překrásné knize „Josef a bratři jeho“. V ní je jeden díl, který se týká života Josefa v Egyptě a kde je také příběh té Putifarovy ženy. To byla podle Manna manželka impotentního manžela, která stárla bez dětí a bez naplnění ženského poslání, a když už byla na kraji odkvětu, po čtyřicítce, tak poznala Josefa a zamilovala se do něj. Velice krásně. A odvrhla své egyptské bohy a svoji rezidenci si nechala vyzdobit podle Josefovy víry. Chtěla Josefa svést, rozepnula si roucho, ale když je Putifar přistihl, tak Josefa v pudu sebezáchovy zradila a svedla to na něho. Ale byla to asi zoufalá žena, takže potom odešla do ústraní. Když jsem to přečetl, tak jsem ji pak tvořil s pochopením a pokorou pro ni. Četl jsem to zrovna v době, když umřela moje první žena. Ona přijímala smrt, věděla, že musí přijít, mohla o ní mluvit s velikostí a pokorou. A Putifarova žena také přijímala svůj úděl s velkou pokorou, takže mně se potom ty dvě postavy promíchaly a udělal jsem je obě.

Měl jsem vymyšlené také Lotovy dcery, ale k těm jsem se už nedostal. Nebo jsem dělal dlouho Jákoba, to je taky velmi složitá postava. A Támar jsem dělal několikrát.

Támar?

To je také biblická postava, kterou blíže popisuje T. Mann. Byla to žena, cizinka, která žila v táboře okolo Jákoba, ochotně naslouchala jeho vyprávění a usmyslela si, že vstoupí do židovských dějin... (*pan Zoubek nám vypráví podrobně příběh Támar*). Převlečená za nevěstku svedla Jákovova syna Judu a počala s ním syna, když předtím k smrti umilovala jeho dva manželské syny. Když pak Juda neměl předat komu nástupnictví, tak ho musel předat svému jedinému žijícímu potomkovi, kterým byl tento syn. Tak se Támar, jako matka Judova syna, stala nositelkou řetězce mezi Adamem a Kristem. To je krásný příběh. Ona by měla být sice zavržením hodná, ale zase ta velikost její myšlenky byla tak významná, že já ji mám za opravdovou ženu.

Udělal jsem kdysi na tento motiv reliéf, který se dostal až k papežovi. Dal jsem ho původně do prodeje a v nějaké galerii si ho všimli poradci prezidenta Havla a koupili ho jako dárek, když jel prezident na návštěvu papeže. Já jsem o tom ani nevěděl. Jednoho dne večer jsem byl v Litomyšli a pozdě večer, už jsem se chystal ke spánku, se ozval telefon: „Tady je Řím...“. Byl to pan Stropnický, který byl tehdy naším velvyslancem ve Vatikánu. A říká: „Je zde pan prezident, máme od vás dárek pro Svatého otce, Jákob a Támar, a nevíme si s ním rady. Podle mých znalostí to není nějaká manželská ani milenecká dvojice... jak jste to myslel?“. A tak jsem mu vypravoval ten příběh podle Thomase Manna, ale v noci a po telefonu to bylo složité. Takže on nakonec řekl: „Víte co, kdyby se Svatý otec ptal, tak řekneme, že to je

apokryfní výklad...“. Ale on se pak papež asi neptal a nějaký jeho pobočník to vzal, odnesl „dozadu“ a je to dnes v papežských sbírkách mezi tisíci jiných předmětů. Ale papež má ode mě ještě druhou věc a ta je snad ještě lepší. Má moji sochu, která se jmenuje Pokora. Když byl u nás hned po revoluci (v dubnu 1990 – pozn. red.) papež na první návštěvě, tak Občanské fórum usoudilo, že by mu mělo dát dárek. Proto vypsalo takovou rychlou soutěž mezi několika vyzvanými sochaři, aby vytvořili dárek. Já už měl hotovou jednu sochu (už nebyl čas dělat nějakou novou) a tak jsem ji do té soutěže přihlásil. Přihlásili jsme se tehdy dva, ještě nějaký Klimeš, dobrý sochař a kamarád; a Občanské fórum vybralo tu moji. Takže papež dostal moji sochu s názvem Pokora při své první návštěvě u nás.

To jsme od Bílka sice trochu odběhli, ale jsou to duchovně míněné sochy – od bezvěrce.

V Bílkových počátcích vzbudila u odborné komise dost negativní ohlas jeho plastika Orba křížem. Kvůli tomu dokonce ztratil své stipendium a musel se vrátit z Paříže domů. Toto jeho dílo, které bylo zcela nepochopeno, je nyní vystaveno v jeho ateliéru. Jak na vás působí?

No silně. Ale víte, já bych rád viděl v těch postavách, aspoň jak já je dělám, nějaké východisko. V Jidášovi, v Putifarově ženě i v Támar vidím určitou katarzi. I v tom maléru se najde nějaké další hledisko, které nás z toho vykoupe. Ale v té Orbě to nevidím. Nebo nemám dost hluboký pohled, abych to viděl. Je to takové depresivní a zdá se mi, že tam není východisko, nevidím tam tu katarzi.

Na někoho působí některá Bílkova díla hodně smutně, jako kdyby v nich byl takový velký vnitřní smutek. Ale zase jsou jiná krásná, třeba Duchovní setkání.

To ano. Nebo třeba Slepci – ti jsou také smutní, ale u nich mi to tak beznadějně nepřijde, je v nich vidět vznešenost a patos.

Vidíme, že zde máte několik studentů. U Vás musí mít dobrou školu, krásný ateliér...

To nejsou studenti, to už jsou akademičtí sochaři. Absolventi z UMPRUM od Beránka.

Jak najde dnes sochař uplatnění?

Těžko. Mám syna, sochaře, bude mu šedesát let, také se jen tak tak živí. A tito hoši si u mě aspoň něco přivydělávají.

Bílek to měl ve svých počátcích dost těžké, skoro nikdo ho nechápal

a tehdejší autority, jako třeba Myslbek, ho zprvu neuznávaly (Myslbek, podle Bílka, k jeho Orbě křížem před komisí prohlásil: „Vemte kladivo a rozbijte to na samé kousky a sedněte k nátuře a znovu studujte; vždyť Vy se na toho nejmenšího u mě modelujícího kluka nemůžete ani podívat.“). Proto se chceme zeptat, zda Vám se (ve Vaší tvorbě) taková nepřízeň vyhnula, i když jste žil už v pozdější době?

To byla zase jinak těžká doba! Když byli u moci komunisti, tak já byl od všeho odstavený, od cest, od prodejů, od soutěží, od všeho...

A co uznání mezi kolegy, to tam bylo od počátku?

Podívejte se, svět se tehdy rozdělil na dva břehy. Na tom břehu, kde jsem žil já, tam jsem uznání měl. Na druhém břehu ne, ale druhý břeh vším vládnul – soutěžemi, obchody, prodeji.

A ta nepřízeň přišla až v roce 1969 nebo již předtím?

No hlavně potom, když jsem udělal tu posmrtnou masku Jana Palacha.

To, že jste udělal masku Palacha, je celkem známé, ale že jste udělal posmrtnou masku Jana Zajíce, to se moc neví.

Ale to není pravda!

Ale píše se to o Vás...

Píše se to, ale není to pravda; to už pak nebylo možné. To už policie dobře zachytila. Ale udělal jsem náhrobek Janu Zajícovi. Udělal jsem jim dva náhrobky a jednu masku.

A byla maska také součástí toho prvního Palachova náhrobku?
Ne, nebyla. Masku je maska, visí tamhle, nebo možná je nyní někde půjčená, ale jinak tam visí. Ale ten náhrobek, to je něco jiného. Ten je modelovaný, celý jako reliéf.

Ten první náhrobek byl ale úplně zničený...

Já měl naštěstí model, takže se znova odlil. Ten první komunisti ukradli (já to osadil 1. června a oni to 18. června ukradli) a pak před vánocemi v Zukovu, v té samé slévárně, kde se sléval, ho roztavili. Ale pak tam zase po letech slili nový odlitek.

A do té Litomyšle jste šel proto, že jste nemohl svobodně tvořit, nebo jste tu práci chtěl dělat?

Já jsem se mohl živit pouze restaurováním, tam mě neomezovali. Jenom

jsem nemohl restaurovat v Praze, dělat na nějakých prestižních úkolech, ale do Litomyšle jsem se dostal vlastně omylem. Hledali tam někoho, kdo by tam byl ochoten dělat v zimě, protože v roce 1974 bylo výročí Smetanova a měl tam prezident přijet klást věnce, ale zjistili, že ze zámku padají kousky fasády. Tak svolali do Mánesa všechny lidi, kteří tehdy dělali se sgrafitem, a to já jsem dělal a byl jsem v tom směru u restaurátorské komise dobře zapsaný. Ale nikdo tam nechtěl jít, protože byla zima a voda vám na lešení mrzla v kýblu. Já však neměl na vybranou a tak jsem tu práci přijal. Byla to ale práce pro víc lidí, ne jen pro jednoho, a tak ještě nutili další kolegy, aby tam šli se mnou, ale nikomu se nechtělo. A tak mi komise povídá (to nebyl velký okruh lidí, tam se všichni lidé dobře znali): nemohl bys někoho vzít do party a zaštitit to svým jménem? Nemusí to být nutně restaurátoři. Tak jsem volal Zdeňkovi Balcarovi a ten že by to vzal hned. A prosil, abych vzal taky Stanislava Podrázského. A ten také souhlasil a tak jsem volal komisi, že jsme tři – a dostali jsme to. Dělali jsme ještě krátce na podzim a pak na jaře od února až do začátku těch Smetanových oslav. Tím jsme se tam zachytili drápkem, protože se jim to líbilo, jak jsme to udělali. A nechali nás tam dokonce udělat průzkum, při kterém jsme objevili sgrafita i tam, kde se nepředpokládala – na štítech. A ta nám také dali dělat a já tam nakonec strávil 17 sezón! A tam jsem poznal Marii, protože jsem předtím ovdověl, a pak jsme se zamilovali a vzali.

Proto nyní považujete Litomyšl za Váš druhý domov?

Dvě manželství, dvě ženy, dvě a jedno dítě. To víte, tam jsem skoro doma – máme tam dům na náměstí, který se nám podařilo koupit po revoluci. Jsme tam šťastni.

Říkal jste, že Váš syn, Jasan, je také sochař. Bylo to umělecké směřování ve Vaší rodině ještě předtím, než jste se narodil? Protože, když to srovnáme s Bílkem, tak on byl z úplně chudých poměrů, jeho rodiče a předkové byli řemeslníci a rolníci – tam není možné nikde vystopovat, kde se to jeho nadání vzalo.

Moje maminka byla múzická, hrála na klavír a hudba byla její doména. A tatínek byl filosof – tedy on byl občanským povoláním bankovní úředník, ale co já vím o filosofii, to vím všechno od něho. Ale otec mé první manželky Evy (za svobodna Kmentové) byl sochař, Kment. Nebyl nějak významný sochař a později dělal různé dekorativní řezbářské práce, ale učil na škole (žičkovské umělecko-průmyslové škole) a prý moc dobře, měl prima žáky.

Ještě bychom se rádi zeptali na něco z vašeho dětství. Když byl Bílek asi desetiletý chlapec, tak zachránil malou tonoucí se holčičku. A maminka toho děvčete mu dala z vděčnosti zlatku a za ni si Bílek koupil kartony, barvy a tužky – a začal malovat. Nebyl u Vás také nějaký

takový zvláštní impuls?

Ne, já jsem nikoho nezachránil (*smích*). Já jsem jako malý chlapec vyřezával ze dřeva, kudličkou. Dělal jsem betlém – ovečky, svatého Josefa... ale to mi moc nešlo. A pak jsme přišli s bratrem na to, že je snazší vyrábět betlém z barevných svíček. Takže nám rodiče museli držet v podpaží svíčky, až změkly, a my jsme pak z vosku s bratrem dělali několik centimetrů vysoké figurky. Kupodivu ten betlém ještě existuje a je hezký, nyní ho má Jasan. Každý rok jsme dělali tři figury: nejdřív svatou rodinu (Ježíška, Marii a Josefa), další rok pak tři krále, pak pastýře...

A věděl jste od začátku, že chcete dělat to, co děláte dnes, nebo jste toužil po něčem jiném?

Když pomínu ty vyloženě dětské představy, tak první vážnou představu jsem měl, že budu hercem. Já jsem hrál ochotnické divadlo na reálce a moje maminka byla z mládí kamarádkou s manželkou Miloše Nedbala, který tehdy učil na konzervatoři. Několikrát ho pozvala na naše studentské představení a on vcelku pokyvoval hlavou. Tak se nám zdálo, že by tam byla cesta otevřená. Ale naštěstí brzy přišel nový učitel kreslení, jmenoval se Miroslav Kužel, přeložený ze Slovenska. A ten zavedl hodiny modelování. On nám tykal a říkal mi: „Pojď, ty máš takovou dobrou linku, to by ti mohlo jít.“ Já měl předtím z kreslení, u jiného profesora, vždy horší známky, dvojku nebo trojku, ale on mi dal jedničku a zval mě na modelování. Asi rok jsem odolával, ale pak jsem tam šel. Při první hodině jsem dělal takový akant, dekorativní reliéf, podle renesančního vzoru.

A při druhé hodině mi říká: „Hele, zkus něco svého.“ Udělal jsem tohoto harmonikáře (*pan Zoubek ho bere ze stolku za sebou a ukazuje*). Na to, že to byla teprve moje druhá práce, a první vlastní, se mu to líbilo, zavolal si rodiče a zeptal se jich, zda by jim nevadilo, kdyby mě připravil na zkoušku na akademii. Rodiče řekli, že by jim to nevadilo, ba naopak, a tak mě připravoval. Ale zkoušky jsem neudělal, což jsem bral tehdy jako velkou životní křivdu. Z pozdějšího pohledu to ale bylo vlastně štěstí, protože akademie nebyla v té době moc dobrý ústav. Tak jsem ještě skládal zkoušky na UMPRUM do prvního ročníku a udělal jsem je docela úspěšně, v první třetině jsem byl. A vybral si mě s ostatníma do svého ateliéru Josef Wagner. To byl v té době nejlepší možný ateliér. Byli tam se mnou Chlupáč, Palcr, Janoušek, Janoušková, potom Preclík, a Alina Szapoczniková, ta polská geniální sochařka, a pak tam taky přišla Eva Kmentová, tam jsme se poznali a později vzali.

Vyjmenoval jste tu řadu materiálů, se kterými jste pracoval: dřevo, vosk, hlína, kov...

No teď už hlavně ta hlína, já modeluji v hlíně, je krásně tvárná. Víte, jsou dva typy sochařů: skulptivní, ti odebírají hmotu, to jsou ti, co tesají v kamenu.

A pak je plastický typ, ti přidávají – to jsem i já. Přidávám, nalepuji kuličky hlíny, až je z toho socha. Ta ale samozřejmě ještě není definitivní, ta se musí odlít. Takže se musí udělat forma, dříve jsem to dělal sám, nyní to už dělají moji pomocníci. A k odlití se použije buď bronz nebo cement nebo cín – z cínu si dělám ty menší figury, to si odlévám sám. Takže nejvíce jsem v životě používal cement, pak ten cín či olovo na malé věci, a pak bronz, když na něj mám peníze.

Na té velké výstavě, kterou chystáte, tam bude jaké zastoupení těch materiálů?

Já mám něco dvojmo, v bronzu i v cementu, takže vždycky bude mít přednost ten cement (polychromovaný). Ten je takový autentičtější.

Ještě jste se pak v dospělosti vrátil ke dřevu?

Pak už ne, ale dělal jsem několik větších věcí v kamenu, na třech mezinárodních sochařských symposiích v lomech, ale zničil jsem si ruku a už jsem pak s kamenem dělat nemohl.

Kde zůstaly ty sochy?

V těch lomech, tam ty sochy zůstávají: Vyšné Ružbachy na Slovensku, St. Margarethen v Rakousku a Federsee v SRN. Všude je to místní atrakce, mají tam okolo soch vycházkovou stezku s popisky, považují si toho.

Vy jste udělal stovky děl, ale ten Palach je mezi nimi výjimečný. Máte ještě k nějakému jinému dílu takový osobní vztah?

Možná k soše Ifigenie, což byla dcera Agamemnonova, která měla být obětována na oltáři na usmíření bohyně lovu, kterou její otec urazil tím, že zastřelil její zamilovanou bílou laň. O tom napsal Euripides překrásné drama, které u nás inscenoval režisér Jan Kačer v Divadle Na zábradlí asi v roce 1986. Tehdy mě požádali o takovou volnou spolupráci; tak jsme tam umístili ve foyer a na dvoře moje dvě sochy, které se k tomu volně pojily. Mě se to drama velmi dotklo, a proto jsem později udělal všechny ty postavy z Ifigenie, v plastikách a reliéfech. Ale Ifigenie byla hlavní – a hlavně si ji cením proto, že když byl Havel zvolen prezidentem, tak jsem byl taky mezi gratulanty. Říkal mně, že to je ode mě hezké, ale že by chtěl mít nějakou moji práci. On mé dílo znal, protože byl již předtím několikrát v mém ateliéru. A tak se ptám: „A co by to jako mělo být, pane prezidente?“ „No, nějaká hezká holka se zlatými vlasy.“ „No tak si přijďte vybrat.“ „Já ale nebudu mít nyní čas, vyberte mi něco sám.“ Tak jsem vybral tu Ifigenii, bílý cement se zlatými vlasy. Dovezl jsem ji na Hrad a s architektem Masákem, který mu zařizoval kancelář, ji umístil proti stolu. A ta socha tam stála celou tu dobu, co prezidentoval, ta dvě a půl období.

Kde je ta socha teď?

Teď je socha v soukromé kanceláři u paní Dagmar. A bude nyní také na té výstavě v Jízdárně Pražského hradu.

Rádi bychom se zeptali na jméno Olbram. Když Vás vidíme, Vaší ramenatou postavu, tak nám to jméno k Vám nějak pasuje...

Tatínek mi dal jméno Zoubek, po sobě. Když jsem se měl narodit a chystal jsem se být veliké dítě (při narození jsem vážil 4,65 kg), tak se to tatínek snažil nějak vyrovnat a proto navrhl toto jméno (je tam ten „obr“). Ale to jméno již dávno existovalo: Olbramovice, Olbramkostel, Olbramice. Olbramové byl pražský měšťanský rod, nikoliv bezvýznamný, ze kterého pocházel také jeden biskup, který křtil nebo oddával nějakou českou královnu. Vyšel o tom román, který naši v té době zrovna četli, a to je inspirovalo.

Ale Vy jste šel v tomto ohledu v otcových šlépějích, protože Vaše děti také nemají tuctová jména. Jasan určitě není běžné jméno a myslím, že i Vaše dcera...

Starší je Polana, to je úplně originální, já neznám jinou Polanu, a Jasan je také neobvyklý – ale znám dva jiné Jasany. To jsem opsal od svého kamaráda, Františka Bonuše, který měl skautské jméno „Jasan“ a pokřtil tak i svého syna. Ale už jsou oba po smrti, také jsem jim dělal náhrobky.

A ta mladší dcera se jmenuje?

Eva, je to dcera této paní (*ukazuje na svoji manželku*) a jméno je po mojí první ženě. To navrhla manželka a tím mě potěšila.

Jak jste přišel na nápad vstoupit do Společnosti F. Bílka? Kdo Vás přesvědčil nebo jste na to přišel sám?

Pan Aleš Nevečeřal, já jsem znal paní Nevečeřalovou a jeho taky. Oni mi nabídli členství a já jsem je přijal.

Ještě poslední otázka: co máte v plánu pro nejbližší období, na čem právě pracujete? Jaká díla ještě připravujete?

Nyní především na té výstavě, která bude od 28. listopadu (2013) v Jízdárně Pražského hradu. Tamhle vidíte maketu rozmístění – bude tam asi přes dvě stě figur – a kompozici, bude to takový proud, jako řeka. Bude to vlastně moje maximální výstava. Měl jsem ještě jednu velkou na Ovocném trhu před sedmi lety a taky předloni rozsáhlou výstavu v Komárně, ale tato bude vrchol. Tak na to se těším a pak už... jenom vyrovnaně umřít (*smích*).

Četli jsme o Vás v jednom rozhovoru, že se neustále, každý den na něco těšíte.

Ano, každý den.

Tak doufáme, že se i po té velké výstavě stále budete na něco těšit.

Ale jo, že se ráno probudím... Podívejte se, když se mě ptají, zda jsem šťasten, tak říkám, že jsem šťasten. A když se ptají, kdy jsem byl nejvíce šťasten, tak říkám, že právě nyní...

To je nejlepší duchovní postoj.

Já jsem opravdu spokojený a šťastný. Víte, já nemám nesplněné přání; co jsem chtěl, to jsem si splnil, a nežehráám, že by něco zůstalo neudělané.

Tak Vám přejeme, abyste ještě tvořil a byl šťasten řadu let, a aby se Vám dařilo.

Rád bych, ale vím, že to nebude. Víte, kolik je mi let?

Osmdesát sedm.

Osmdesát sedm pryč! Tak jaképak velké vyhlídky v tomto věku.

Do stovky byste to ještě dotáhnout mohl, a když ne do stovky, tak aspoň devadesátky!

Dobře, tak jo.

Děkujeme za rozhovor.

Výstava „Rané skici Františka Bílka“

V květnu 2014 otevřela Galerie hlavního města Prahy v rámci stálé expozice v pražské Bílkově vile na Hradčanech další z řady komorních výstav: František Bílek – Rané skici.

Jedná se o výběr dvaceti osmi Bílkových raných skic a studií z rozmezí let 1891 – 1903. Nejstarší vystavená skica (*Příprava ke Kalvárii*) spadá ještě do Bílkova pobytu v Paříži, ostatní již tvořil autor v Chýnově nebo ve svém novém bytě v Praze na Nových mlýnech, kam se přestěhoval v roce 1902.

Některé vystavené práce jsou velmi hrubé skici, protože byly jen přípravnými studii pro finální kresby, další byly výchozím konceptem pozdějších realizací v sochařském materiálu, ale některé se zdají být úplnými (hotovými) kresbami, např. *Jak milost se k nám sklání v ženě andělské* nebo *Jak milost se k nám sklání v dítěti Spasiteli*.

Výstava nám dává nahlédnout do období, kdy se Bílkův umělecký výraz teprve formoval, tak jak se postupně v tomto, převážně chýnovském období zásadně formoval jeho životní postoj. Nicméně třeba kresba *Architektura*, která je Bílkovou vizí chrámu a která vznikla kolem roku 1900, je čistou ukázkou goetheanské architektury, která se z podnětu anthroposofa Rudolfa Steinera začala objevovat až o 10 - 15 let později. Vystavenou kresbu *Cyřil a Metoděj* reprodukuje na obálce tohoto čísla Zpráv. Výstava potrvá až do jara 2015.

Vila od Františka Bílka v Ronově nad Doubravou

Bílkova pražská vila a chýnovský ateliér jsou známými příklady originálních staveb, kterými jejich všestranný autor obohatil českou architekturu. V jejich stínu stojí pak několik dalších budov postavených podle návrhu Františka Bílka, dnes neprávem opomíjených. Představme si proto podrobněji vilu v Ronově nad Doubravou, kterou Bílek v roce 1932 projektoval pro svého švagra, pražského lékaře MUDr. Jaromíra Nečase (1869 – 1962) a jeho manželku Ludmilu (1879 – 1961).

Co přivedlo Bílka, resp. pražskou rodinu Nečasovu na Pardubicko, na úpatí Železných hor? Bratři Nečasovi, Jaromír a Vilém (jejich sestra Berta byla od r. 1902 Bílkovou manželkou), zdělili v Ronově stavení č. p. 132 s rozsáhlou obecní parcelou č. 220 v Čáslavské ulici, kterou si podélně rozdělili. Bylo to dědictví po jejich dědečkovi MUDr. Josefu Hrušovi (1806 – 1886).

Již v roce 1926 vytvořil Bílek návrh na citlivou přestavbu zděného stavení č. p. 132, k jehož realizaci však nedošlo. Plány na přestavbu se ale dochovaly a vrátíme se k nim podrobněji v některém z dalších čísel Zpráv, protože se jedná o dosud neznámý další důkaz Bílkova talentu na poli architektury. Protože tento záměr nebyl realizován, přišel po nějaké době MUDr. Nečas s návrhem postavit na levé části parcely zcela novou vilu, opět projektovanou Bílkem.

Nečasova vila, pohled ze zahrady. Foto: Milan Žanda.

František Bílek zde navrhl podrobný ideový koncept, který byl bez výhrad akceptován stavitelem Josefem Hemelíkem z Vrdů-Bučic, jenž za Bílkova dohledu stavbu dokončil v polovině roku 1934. Dochovaly se plány objektu, které podle Bílkových kreseb nakreslil stavitel. Originály Bílkových kreseb, které podle MUDr. Nečase skutečně existovaly, jsou dnes nezvěstné.

Vila č. p. 309 v Čáslavské ulici je podélným trojtraktem o rozměrech 14,6 a 8 m vestavěným do původně mírně svažitého terénu. Výškový rozdíl je v podélné ose vyrovnán hmotným průčelním soklem, za nímž je směrem do nitra objektu zbudován rozměrný suterénní prostor. V jeho rohu se nachází kruhový kryt domovní studny (Bílkova okamžitá reakce na nález vydatného pramene při základových výkopech). Převýšená mansardová střeška téměř analogicky opakuje tvar zastřešení Bílkova chýnovského ateliéru.

Centrálním prostorem objektu je čtvercová patrová hala – umělecky nejcennější část celého interiéru. Na ni je navázáno pět obytných místností, z nichž každá byla samostatným prostorem nepropojeným se žádnou jinou místností. V prvním poschodí při východním mansardovém okně bylo

pamatováno na pokojík pro služebnou, zatímco spíž, koupelna a sociální zařízení jsou situovány v přízemí. Topení v obytných prostorách bylo lokální, což při účelu výhradně letního pobytu zcela dostačovalo.

Z haly stoupá dubové schodiště na horní dřevěný ochoz při západní stěně haly. Jejich zábradlí je Bílkovým řezbářským dílem. Každá ze svislých příček představuje stylizovaný kmen borovice, z něhož vyrůstají vždy dvě větve a dva kořeny traktované typickým Bílkovým rukopisem táhlých „grafických“ řezů, jak je známe z jeho soch. Nárožní sloupky zdobí zvětšené borové šišky. Podobné motivy se opakují na rozměrné knihovně (300 x 160 x 43,5 cm) při západní stěně haly. Horní vertikální překlad knihovny nese řezbářsky provedený vlys s motivem tří lidských dlaní, z nichž jedna drží lidské srdce, další dvě borové šišky. Bílkův secesní ornament s hluboce prožívanou symbolikou *navozuje v halovém prostoru atmosféru s otázkami po smyslu přírody a lidské existence v ní* [1].

Až do renovace celé budovy (1977 – 84) byly stěny haly vymalovány modrošedou barvou, která při horním okraji ve výši cca 3 m přecházela v pásový vlys složený z motivů smrkové větvičky. Nad ním Bílek křehkou oranžovou barvou napsal citát: *Nejvyšší smysl naší práce jest, aby přibývalo lásky na této zemi, a tím stále mocněji se zjevovala krása díla Božího* [2]. Nápis provedený charakteristickým autorovým písmem probíhal po obvodu tří stěn (mimo stěnu západní, kde je umístěna knihovna a zmíněný ochoz). Barva stěn, vlys i nápis byly v roce 1952 zabíleny zřejmě z důvodů pracnosti a potřeby restaurátorské odbornosti, která by zvýšila finanční náklady obnovy. Svoji roli však sehrál také ideový odpor vůči obsahu citátu. Podle ústního sdělení dr. Nečase, proponoval Bílek pokrytí stropu haly tmavou modří, do níž měly být vmalovány zlaté hvězdy, aby tak navodil dojem nebeského prostoru.

Ze severovýchodního nároží, vsazena svou polovinou do prostoru objektu, vyrůstá kvádrová vyhlídková věž čtvercového půdorysu (rozměr venkovní strany 3,4 m) orientovaná kolmo k hlavnímu pásu Železných hor, od jejichž úpatí je vila vzdálena vzdušnou čarou necelé 3 km. Dodnes zachovaný stůl vyhlídkové verandy svědčí o funkci tohoto Bílkem navrženého místa.

Neoddělitelnou součástí architektury jsou dva venkovní reliéfy – Kristova podobizna a Jak čas utíká. Bronzový reliéf Kristova podobizna (60 x 80 cm) z roku 1925 zasazený do severní stěny má po obvodu nápis: *Kéž jsme Tvým slovům půdou dobrou! F.B.* Podle ústního sdělení Jaromíra Nečase se jednalo o zpodobnění Bílkova snu, ve kterém rozmlouval s Kristem. Druhým reliéfem je rozsáhlá terakota ve tvaru lunety (202 x 204 cm) s názvem Jak čas utíká [3]. Její umístění na východní fasádě vily zvolil Bílek tak, aby byla dobře viditelná z ulice. Jedná se o alegorii tří fází lidského života v kontrastu se všepozorující, věčnou sfingou. Toto symbolické dílo je obloukovitě vyklenuto do tří koňských těl s postavami mladíka sedícího v prvním rozletu života. To je první lunetový plán celé plochy. Druhému patří další plasticky povýšená silueta nesoucí na koňském hřbetu dvě lidská těla, z níž jedno

znázorňuje životní družku s lidským dotekem, objetím pro společné žití. Rychlý běh a kupředu nakloněná těla jsou výpovědí o zmáhání lidského údělu a životního prolínání společných osudů a dějů, souběžně nikoli lehkých, jak naznačují výrazy obličejů obou protagonistů. Třetím výjevem je zcela vlevo klesající koňské tělo s padajícím lidským, mužským tělem, se zcela jasným znamením konce životního údělu. Bezprostřední kuriozitou jsou v modelaci zachované stopy Bílkových rukou při krouživém pojednání horních volných ploch. Bedlivým pohledem lze nalézt i daktyloskopický otisk palce Bílkovy ruky.

Z architektonických plánů je dobře patrné, že s lunetou autor počítal již při projektování, zatímco Kristova podobizna na plánech z r. 1933 chybí [4]. Připomeňme ještě, že s tímto reliéfem počítal Bílek již při návrhu přestavby sousedního domu, jak o tom svědčí zachovaný fasádní náčrt z r. 1927.

Autor vsazoval reliéfy do fasády osobně, jak dokládá fotografie dochovaná v soukromé sbírce. Do mědi vytepané popisné číslo domu užívá opět Bílkovo písmo. Unikátní, rovněž v mědi provedené nárožní osvětlovací těleso v podobě dvou žaludů s listy, umístěné nade dveřmi hlavního vchodu z ulice, již neexistuje, neboť bylo z nevědomosti zničeno.

V r. 1954 darovali manželé Nečasovi vilu obci Ronov n. D. S tím, že se jedná o cennou památku, která by měla být v budoucnosti využita ke kulturním účelům [5]. Současně s objektem přešlo do majetku obce 6 Bílkových kreseb a 5 grafik [6]. Z toho Bílkův autoportrét a podobizny Otakara Březiny, MUDr. Jaromíra Nečase st. a MUDr. J. Nečase ml. jsou zasazeny do řezaných rámců, do jejichž obvodu vyryl umělec citáty z Březinových básní, monogramy a datace.

Krátce před darovacím aktem požádal dr. Nečas tehdejší Ministerstvo kultury o zařazení budovy do soupisu chráněných památek, což se mělo stát přípisem ministerstva z 10. 2. téhož roku pod pořadovým číslem 1661/54. V roce 1991 vyšlo najevo, že po vydání zákona č. 22/1958 Sb. nebyl dům zahrnut do soupisu objektů podléhajících ochraně [7]. Památkový ústav, který tuto skutečnost zjistil, navrhl revokaci tehdejšího pochybného rozhodnutí a návrhem Ministerstva kultury zajistil v r. 1992 konečně začlenění budovy do soupisu pod reg. č. 5573 [8].

Ještě za života MUDr. Jaromíra Nečase se podařilo ve vile zřídit a otevřít Pamětní síň Antonína Chittussiho (1847 – 1891), ronovského rodáka. Po rekonstrukci v polovině 80. let byla vila nabídnuta k využití Národní galerii. Od r. 1992 byla vila využita jako stálá celoročně otevřená Galerie Antonína Chittussiho. Ze 60 obrazů zapůjčených z depozitních sbírek Národní galerie v Praze bylo 30 děl Chittussiho a další byla vybrána z malířského díla klasiků české krajinomalby, kteří přišli do Železných hor zvábeni Chittussiho uměleckým příkladem a jím objevenou krajinou. Instalovány zde byly např. obrazy Antonína Slavíčka, Františka Kavána, Bohuslava Dvořáka, Otakara Lebedy, Josefa Holuba a Oldřicha Blažíčka a také rozměrná plátna velkého

Nečasova vila, pohled na průčelí domu z ulice. Foto: Milan Žanda.

malíře Železných hor Jindřicha Pruchy (1886 – 1914). Expozici doplňovaly dobové archiválie, fotodokumentace a osobní předměty z pozůstalosti A. Chittussiho. Od Pruchovy sestry se autor tohoto článku dozvěděl, že ji v roce 1930 František Bílek navštívil na samotě zvané Županda (nad obcí Běstvinou v Železných horách), aby si prohlédl Pruchovu uměleckou pozůstalost.

V této jedinečné expozici se Bílkovo dílo spojovalo s uměleckým odkazem dalších význačných malířů, aby ve společném komplexu připomnělo jejich vztah k tomuto koutu české země a kulturní odkaz vůbec. Galerie byla, bohužel, zrušena v roce 1999 pro nedostatek finančních prostředků nutných k pojištění děl v majetku Národní galerie a nadále se zde konaly jen občasné výstavy neprofesionálních výtvarníků. V současné době svítla naděje na oživení galerie, když se ministerstvo kultury na základě mé žádosti rozhodlo intervenovat jak u Národní galerie, tak u ronovského městského úřadu.

Jinak v Ronově je na místním hřbitově k vidění ještě jedna Bílkova práce. Na hrobě Dr. Hruše a jeho ženy je umístěna Bílkova bronzová plastika Kniha života, na které jsou uvedeni Matyáš Killmayer a jeho žena Josefina.

Mgr. Zdeněk Sejček, akademický malíř

Osobní poznámka autora:

Osobně jsem se dostal k Bílkovu dílu tím, že jsem se ve 12 letech (v roce 1938) stal se svými rodiči občanem Ronova nad Doubravou. S MUDr. Nečasem mladším jsem se setkal poté, co jsem se nemohl zbavit jakési dětské nemoci a můj tatínek se na něho obrátil s prosbou o prohlídku a doporučení další léčby. MUDr. Nečas již věděl, že mám jako primán značný zájem o umění. V tu dobu jsem již systematicky kreslil a pokoušel se malovat první akvarely či kresby tuší. Dr. Nečas mě tenkrát (bylo to těsně před německou okupací) provedl vilou a ukázal mi jak venkovní reliéfy, tak i Bílkovy kresby a grafické listy. Seznámil mě také se svým bratrem Vilémem Nečasem, gymnaziálním profesorem. Ten mi vyprávěl o svých studentech a o problémech pedagogiky a psychologie. Ne, že bych tenkrát, ve svých počátečních studentských letech všemu rozuměl, ale již od obecné školy ve mně klíčila myšlenka stát se kantorem a setkání s profesorem Vilémem Nečasem bylo pro mne jedním z významných impulsů pro konečné rozhodnutí. K tomu přispělo i to, že když Němci obsadili čáslavské gymnázium pro svou organizaci Hitlerjugend a nás, studenty, vyhnali do středních škol v okolí, dostal jsem se na kutnohorský učitelský ústav, kde jsem v roce 1946 maturoval. Tehdy byla také založena Pedagogická fakulta UK, a já se zde stal studentem oboru výtvarná výchova a žákem takových umělců jako byli Cyril Bouda, Martin Salcman, Karel Lidický či Josef Sejпка. Teprve později, když jsem působil jako pedagog na gymnáziu v Čáslavi, jsem dálkově studoval estetiku a dějiny umění na FF UK v Praze.

Učil jsem skoro 40 let na gymnáziu v Čáslavi, lidové škole umění a na střední pedagogické škole, přednášel jsem rovněž estetiku a dějiny umění na vysoké škole. Ale také jsem se činně věnoval své vlastní výtvarné práci i publikační činnosti v oblasti výtvarného umění (viz např. monografii o mladém Chittussim nebo několik knih o J. Pruchovi – pozn. red.).

S MUDr. Nečasem jsem se znal velice dobře, dokonce jsem byl tím člověkem, který mu navrhl, aby vilu daroval obci Ronov nad Doubravou jako kulturní památku s tím, že budova bude sloužit ke kulturním účelům – a skutečně ještě za jeho života jsme tam zřídili pamětní síň A. Chittussiho.

Poznal jsem se také s Bílkovou dcerou, paní Mildovou. Předala mně sádrovou bustu MUDr. Nečase staršího a také sádrový odlitek Bílkova návrhu na pomník Jana Žižky. Obě tato díla jsem na její přání nechal uložit v depozitáři Městského muzea v Čáslavi. Nejsm si jist, zda jsou tato díla vůbec známa.

Více fotografií exteriéru a interiéru Nečasovy vily v Ronově n. D. naleznete na webových stránkách Společnosti F. Bílka.

Literatura

[1] Z písemného záznamu rozhovoru dr. J. Nečase s F. Bílkem, 1933 (archiv autora).

- [2] Citát z posledního dopisu Otokara Březiny F. Bílkovi z r. 1929.
- [3] Podrobnosti o vzniku tohoto reliéfu, resp. jeho předlohy umístěné na domě v Červeném Újezdu u Votic v roce 1902, byly uvedeny v článku „Villa Vallila: dům s příběhem s Bílkovými reliéfy“ (Zprávy SFB č. 32/2014, str. 15 - 24) – pozn. redakce.
- [4] Reliéf je však již zachycen na Bílkově kresbě Nečasova vila (kresba černou a bílou křídou, okrový papír, 28,5 x 19,5 cm, 1933, Galerie A. Chittussiho v Ronově n. D.).
- [5] Darovací listina manželů Jaromíra a Ludmily Nečasových (psaná rukou dr. J. Nečase) z 20. 3. 1954, Městský úřad v Ronově n. D.
- [6] Doplněk k darovací smlouvě (psaný rukou dr. J. Nečase) ze 16. 4. 1955, Městský úřad v Ronově n. D.
- [7] Památkový ústav v Pardubicích oznámil 5. 4. 1991 na dotaz autora článku, že „...dům do státních seznamů po vyjití zákona č. 22/58 Sb. nebyl pojat z neznámých důvodů a iniciativa tehdejšího KSSPOP v této věci v r. 1972 vyzněla naprázdno zřejmě z důvodů politických...“; archiv autora.
- [8] Městský úřad v Ronově n. D. a osobní archiv autora.

Ze vzpomínek Viléma Nečase

Společnost Františka Bílka ve spolupráci se spisovatelem Václavem Suchým připravuje ke knižnímu vydání vzpomínky Viléma Nečase, švagra F. Bílka. Vilém Nečas sepsal po smrti Františka Bílka obsáhlé vzpomínky na život a dílo F. B., které po válce ještě doplnila a korigovala paní Berta Bílková a její dcera. Rukopis z roku 1943 nazvaný prostě „Bílek (příspěvek k příštímu životopisu umělce)“ nebyl dosud nikdy zveřejněn. Zde z něho přinášíme první ukázkou.

V roce 1899 měl tedy už (*Bílek*) vlastní domov (*ateliér v Chýnově – pozn. red.*) a nebyl odkázán na cizí pohostinnost. První sochařské práce, které tu vytvořil, byly sochy, jimiž brojil proti konvenčním kostelním „modlám“. Aby socha v chrámu nebyla „pouhou modlou“ musí vyjadřovat nějaký děj, říkal, a právě tím chtěl nabádat k meditaci a modlitbě. A tak vzniklo „Obětování Panny Marie“ a „Obětování svaté Anny“. Obě ty práce připomínají svou naivní a nábožnou vroucností inspiraci sochařů gotických katedrál, a přece jsou naprosto originální a nové. Byly určeny na oltáře kostelů místo barvotiskového, pozlaceného a duchaprázdného braku jarmarečního vkusu, jak je vyrábějí po tuctech různé dílny s bohoslužebnými předměty, obsluhující za peníze potřeby chrámů. Marné naděje! Bílkův dobrý úmysl nepotkal se prakticky s žádným výsledkem. Ani jediný

oltář nebyl ozdoben jeho „Obětováními“ a přece jsou to práce jedinečné krásy. Líbezný pohyb poklekající matky s děťátkem, obětující v chrámu holoubky – i výrazné gesto přísně vážné svaté Anny, přivádějící do chrámu děvčátko Marii, jsou opravdu podnětem k citovému zahloubání a modlitbě.¹

Nová trpkost zklamaného poznávání pravdy! „Věřím“ nakreslil Bílek jako postavu na hranici, oddaným gestem vzdávající se očekávaným plamenům. „Vím“ provedl později i ve skulptuře, již přiřadil do svého cyklického „Otčenáše“. Přál si, aby těmito dvěma sochami byla vyzdobena škola jeho rodiště. Chtěl jimi dát výraz dvěma duchovním úsilím člověka, směřujícího k poznání. Byl by tím rád uctil místo, jež mu nabídlo dar prvního soustavného vzdělání, a projevil svou vděčnost. Ovšem ani v této ušlechtilé snaze nenašel dosti pochopení a uznání. K realizaci krásných návrhů nedošlo. Ostatně by se snad opravdu tyto vzrušené a vznešené práce k střízlivě kasárenskému slohu venkovské školy a k jejímu duchu nehodily... Mnohem později byla chýnovská škola uvnitř ozdobena alespoň jeho podobiznou společného příznivce, vzácného člověka, profesora F. Nekuta.

Jako bolestnou, samomluvnou zповěď tvoří umělec sám pro sebe důvěrné, do hlubin duše vedoucí, veliké dvě kresby: „Jak paprsek slunce na dřevě života umírá“ a „Matko!“. Jsme v nich opět v ovzduší tvorby jeho Krucifixu, náležejí do okruhu tohoto díla. Jsou to opět myšlenky, související s Kalvárií. Vidění v přírodě při západu slunce. Neodbývá se v přírodě, tak jako na oltáři, každodenně tajemství Golgoty? Tajemství vykoupení, tajemství Kristovy smrti? Hle, strom rozštěpený v bouři, jež se přehnal. Je ticho, večerní klid, slunce zapadá, ale jeho paprsky svítí na rozraženém kmeni. V kůře stromu lze poznat hřeby přibité nohy. Jedna část stromu – Ukřižovaný - a tam, kde je strom jakoby u srdce rozštěpen, svítí v pařezu mystickým plamenem odraženého světla neskonale jemná tvář, spíše tušená nežli skutečná, jakoby pod závojem – Matko! V prvním obraze se u paty stromu, v chuchvalcích večerní mlhy zjevují biblické scény cesty člověka – Adam s Evou, Kain a Ábel, Chámovo prokletí, potopa, tanec kolem zlatého telete. A v rohu kresby opakuje se motiv skály v močálu, přízrak tragicky provinilého lidství. V druhém obraze je provedeno ve větším měřítku a se zvláštní, vášnivou něhou jen ústředí prvního obrazu: nohy Ukřižovaného a tvář Matky. Golgota!

Otokar Březina, když jsme spolu hovořili o Bílkovi, řekl mi jednou o této kresbě: „Všimněte si dobře, jen o vlásek posunout linii a tato tvář by činila dojem šílenství, ale v tom právě je mistrovství, že ten vlásek přestoupen není! A je tak dosaženo majestátu svrchovaně svaté, opravdu božské bolesti! Tomuhle říkám dokonalost. Toto je veliké umění!“ Kolikrát jsem později, když se horovalo o módním surrealismu, vzpomínal některých Bílkových kreseb a právě těch prvních a nejstarších. „Matko!“ je kresba nadrealistická v nejlepší smyslu, ale František by se asi pohoršeně usmál a odmítl toto nálepkové slovo, patřící dětinsky hravé, pomíjivé a roztěkané povrchnosti.

S postavením své chýnovské dílny snil Bílek marný sen o umělecké škole,

¹ *Obětování Panny Marie bylo pak skutečně v pískovci jako náhrobek katolického básníka F. X. Dvořáka na hřbitově v Hostivaři.*

kteřou založí. Tanul mu na mysli ideální poměr mistra k žákům, jaký dovedl za dávných dob přispívat k uskutečňování stavby katedrál, anonymní spolupracovníctví kamenických chrámových hutí, zesateronásobení tvůrčích rukou na obrovském díle, na něž život jednoho člověka mocí a časem nepostačuje...

Brzo po dostavení chýnovské chaloupky oživily její stěny zárodkem jakési svobodné umělecké školy. Kolem Bílka seskupilo se několik druhů, žáků a pomocníků, ochotných s ním společně pracovat. Přijel jeho spolužák z pražské akademie, o němž byla už zmínka, Otakar Paur. Nezanechal díla, ale jeho nešťastný životní úděl Bílka hluboce zasáhl. Paur byl albín, od mládí bělovlasý, silně nahluchlý a tato jeho vada se časem změnila v úplnou hluchotu. Připjal se k Bílkovi posledními nadějemi svého životního trosečnictví. Bílkovi rozuměl, když s ním mluvil, odhlížel mu ze rtů slova svýma světlemodřýma očima. Jiní se s ním mohli dorozumět jenom písemně. Po nějaké době vyšinula nešťastníka však jeho hluchota z duševní rovnováhy natolik, že začal trpět stihomamem a z duševní deprese vyvinula se psychóza. Rodina si ho odvezla do domácího ošetřování v Praze, kde se s ním ještě Bílek vídal, když se do Prahy také přestěhoval. Později musela rodina Paura dát do ústavu choromyslných, kde po několika letech utrpení zemřel. Bílek ho měl pro jeho trpělivou odevzdanost do vůle osudu a upřímnou povahu velmi rád.

Daleko nadanějším i sebevědomě samostatným členem Bílkovy družiny byl jeho druhý bývalý spolužák z pražské akademie Viktor Foerster, bratr velkého hudebního skladatele a pozdějšího prezidenta Akademie, Josefa B. Foerster. S „Josífkem“, jak ho Bílek přátelsky nazýval, znal se Bílek Viktorovým prostřednictvím už dávno. Právě Josífek to byl, kdo svěřil Zeyerovi rukopis Bílkových náboženských meditací, který básníka tak zaujal. J. B. Foerster býval v Chýnově milým hostem a Bílek si ho vysoce vážil.

Viktor Foerster pracoval v Bílkově chýnovské dílně nejdéle. Provedl zde za Bílkova dohledu a spolupráce malovanou křížovou cestu pro Pelhřimov a ve dřevě vyřezávanou křížovou cestu pro Novou Říši na Moravě. Štíhlý, černovlasý a černovousý elegantní muž byl umělcem každým coulem, ale Bílkova náboženská hloubavost mu byla přece jen cizí. Odešel z Chýnova do Paříže a do Itálie, kde se věnoval obrazové technice mozaikové, v níž vynikl.

Třetí člen skupiny byl Bílkův mladší bratr Antonín, který opustil řemeslo pro umění. Ale i ten, po té co ho Viktor Foerster naučil malovat, odešel s bratřovou podporou na uměleckoprůmyslovou školu, a když se tam technicky zdokonalil, do bratřovy dílny se už nevrátil. Krátkou dobu se v chaloupce jako učedníci zdrželi jacísi Beran a Kvasnička, mihli se a nezanechali tu zřetelnější stopy.

Vilém Nečas na kresbě F. Bílka. Foto: Václav Suchý.

Pracoval tu občas i místní Bílkův příbuzný Karel Gabriel, jenž se tu připravoval ke zkoušce na uměleckoprůmyslovou školu a odešel pak do Prahy. Jako poslední se s Bílkem nakrátko spojil sochař Milan Havlíček, rovněž spolužák z akademie, který pomáhal Bílkovi při vytlačování a rozmnožení reliéfů, objednaných architektem Fantou pro výzdobu poděbradské hřbitovní hradby. Byl to nervózní mladý muž, prudké a popudlivé povahy a rozešel se s Bílkem dost záhy. Zemřel za I. světové války r. 1915, dosáhnuv jistých úspěchů i jména v pražském uměleckém světě. Na jeho pracích nejeví se nikde Bílkův vliv, zůstal plně žákem svého prvního mistra, B. Schnircha.

To prázdné a pusté ovzduší (přes radostné a družné chvíle uměleckého chýnovského soužití), naprostý nedostatek duševního porozumění, vzájemného posilování a přátelského pochopení, to všechno Bílka unavovalo. Na obzoru se vyskytla možnost duchovního spolupracovníctví a on se k ní nadšeně upjal. Byl to Fra Josef Patera z kláštera ve Lnářích, s nímž se Bílek seznámil prostřednictvím Viktora Foerstera. Také Julius Zeyer, jako osobní přítel opata lnářského kláštera F. Mayera, přivedl Bílka do styků s klášteřem. Zde tedy Bílek poznal a velmi si oblíbil bratra Josefa a jejich korespondence prozrazuje výrazným způsobem umělcův duševní stav po návratu z Paříže. Vydání Bílkových listů fra Paterovi bylo by významným doplněním jeho korespondence se Zeyerem. Dopisy jsou psány vzrušeným slohem náboženského blouznivce, přesvědčeného o svém vyšším úkolu a poslání. Fra Josef měl zájem o to, stát se jeho žákem a věnovat se umění, jímž by chválil Boha a přispíval k povznesení ducha bratří. V něm by, jak je z korespondence patrné, zřejmě Bílek získal žáka oddaného a pro věc zapáleného, ze všech spolupracovníků duchovně nejzpůsobilejšího a nejschopnějšího. Asi proto se Bílek jistou dobu zabýval i myšlenkou vstoupit jako mnich do lnářského kláštera, myšlenkou, která kdysi zaměstnávala i Julia Zeyera. Nedošlo však k tomu, fra Josef se Bílkovým žákem nestal a Bílkův plán školy duchovního umění, která měla kolem něho seskupit spolupracovníky, se hroutil a později úplně rozplynul.

Za PhDr. Miroslavem Kudrnou (3. 1. 1935 - 31. 7. 2014)

Uprostřed léta 2014 přišla smutná zpráva. Ve věku 79 let odešel dr. Miroslav Kudrna, člen Společnosti Františka Bílka, Sdružení českých umělců grafiků Hollar, do r. 2012 člen Spolku sběratelů a přátel exlibris, historik umění, sám výtvarník, obětavý organizátor snad stovek výtvarných výstav, především grafiky. Jeho činnost zasahovala i do vzdálenějších oborů, byl nejen nadšeným propagátorem českého a slovenského exlibris, ale i znalcem umění Orientu a indické kultury (spolupracoval např. s Jaromírem Skřivánkem), měl také velký podíl na vybudování některých regionálních galerií v Čechách, na Moravě i na Slovensku a na dalších aktivitách.

Sám jsem se s dr. Kudrnou blíže seznámil za svého šestiletého působení v Galerii Hollar. Za ta léta (při dramaturgii dvanácti výstav ročně) jich dr. Kudrna jako kurátor připravil nejméně deset – prováděl výběr exponátů u autora, asistoval u instalace a pronášel vždy zasvěcený proslov o vystavujícím autorovi při vernisáži. Nutno zdůraznit, že všechny jeho příležitostné proslovy (možná

i půlhodinové) přednášel z paměti. Nelze se též nezmínit o desítkách odborných článků pro každoroční Bulletin Klubu přátel Hollaru.

A protože v umění oceňoval především jeho duchovnost jako nejvyšší metu lidského snažení, byla duchovní kultura u něj na prvním místě. A to byla logicky cesta k Otokaru Březinovi, Františku Bílkovi a dalším. Tak např. v publikaci *Otokar Březina 2008* (sborník k mezinárodnímu sympoziu 25. - 26. 9. 2008 v Jaroměřicích n. Rok.) uveřejnil stať *Zvěstovateli nablízku – Otokar Březina a výtvarné umění*, kde spolu s ilustračním materiálem představuje dlouhou řadu výtvarných umělců, kteří byli přímo či nepřímo ovlivněni dílem Otokara Březiny, popř. jej i sami ilustrovali. Tento výčet začíná F. Bílkem a pokračuje přes R. Adámka, J. Váchala, F. Koblihu, J. Konůpka, J. Zrzavého, B. Reynka až téměř do současnosti k V. Boštíkovi, J. Hadlačovi, J. Šerých, L. Čepelákovi, V. Komárkovi a J. Skřivánkovi. Se stručným životopisem M. Kudrny a výběrem dřívější publikační činnosti se můžeme seznámit v VI. díle *Slovníku českých a slovenských výtvarných umělců* (Chagall, Ostrava 2001). Ke svým 70. narozeninám vydal autor v nakladatelství Groš (Praha 2005) půvabnou publikaci *Miroslav Kudrna: Práce z let 1959 – 2004 aneb Jeho běh životem*, 200 signovaných výtisků s vlastními kresbami a grafickou přílohou. Zde je jeho veškerá činnost rozdělena do jednotlivých oddílů, např. *Autorské prezentace, Oborové skup. výstavy a spolupráce, Z ateliérů a dílen umělců slovanských zemí, V zorném poli indické kultury a umění Orientu, Aktivity v exlibris, SČUG Hollar* aj.

Spolu s Milanem Friedlem se organizačně i textově podílel na vydávání soukromých kolibřích tisků, např. *Karel Tondl* (2006), *Otokar Březina a díla vyšších světů* (2008 s výzdobou od F. Bílka), *Ladislav Čepelák – Zlomky z deníků* (2007), *Václav Boštík – Hledání ztraceného ráje* (2009) aj.

V osobě Miroslava Kudrny ztrácíme nejen skutečného odborníka na výtvarnou kulturu minulého i tohoto století. Uměl vždy vystihnout podstatu konkrétního výtvarného díla, viděl jej i v kontextu doby. Jakožto věřící člověk poznal sílu ducha, uměl ji rozpoznat i v každém dobrém výtvarném díle od nejmenšího exlibris po volnou grafiku, malbu i plastiku. Čest jeho památce.

Aleš Nevečeřal

Duchovní rozměr grafiky

Duchovní linie umění, jež vyrůstá z původních kořenů geneze kultury, zůstala i přes mnohaletou tabuizaci podnes živou a inspirující. Není ovšem divu, že ve světě vnější prázdnoty, tyjící z víru neidentity, je u nás vztah k tvůrcům, pro něž jsou duchovní hodnoty nadřazeny hodnotám hmotným, poznamenán jistou dávkou vlažnosti. Snad je to tím, že umělci životní existenci prosvětlují paprsky starozákonní a novozákonní exegeze a že nebývají spolupodílníky na sekularizovaném pojetí obecných práv člověka, i když to nelze říci o všech bez

23/200

m. kudrna

Miroslav Kudrna, dřevoryt

výjimky. Vždyť někteří z nich v závratí své spirituality pomáhají svému okolí odvracet pocit úzkosti – ať už z přesvědčení, nebo z čistých instinktů, či z vlastní bezkonfesijní vůle. Ti druzí mohou být toliko zajatci tradice z dětství, avšak jako nepraktikující, zato nadšení zprostředkovatelé slova Nejvyššího dárce nepovažují nikoho z těch, co zatím ve víře sotva diletují, za méně platného. Jiní umožňují skrze zobrazení odvážných vizí nahlédnout do tajů mystéria. Díky tomu, že nejsou zatíženi pochybnostmi, čím lze přesáhnout význam lidského života, naznačují nám, kteří jsme ve své většině teprve v půli cesty za poznáním, způsob, jak se dotknout tvaru božského Éthosu. Všichni pak si s každou stopou své ruky na papíře uvědomují, že bylo-li kdy silnějšímu dovoleno pohrdat někým jen proto, že se od tajemství zvěsti neodvrátil, mělo by být nyní samozřejmostí dbát, aby se duchovní rozměr v umění i pomocí grafiky prohluboval.

Miroslav Kudrna

(Stať z publikace Miroslav Kudrna: Črty a miniatury, nakladatelství Groš 2011, kresby a dřevoryty autor.)

Drobné zprávy

Prosbá ke členům Společnosti. Galerie hl. m. Prahy, která spravuje Bílkovu vilu v Praze i jeho ateliér v Chýnově, by chtěla v příštím roce v Bílkově vile v době adventu a vánoc vystavit **betlém Františka Bílka**, který však nemá ve svých sbírkách. Betlém sestává z pěti samostatných drobných (cca 10 cm vysokých) figurálních plastik z patinované sádry. Proto nás požádala, zda bychom zveřejnili tuto výzvu ke členům: pokud Bílkovy jesličky vlastníte a byli byste ochotni je na výstavu do Bílkovy vily zapůjčit, ozvěte se, prosím, PhDr. Haně Larvové, vedoucí oddělení sbírek Galerie hl.m.Prahy (Mariánské nám. 1, 110 00 Praha 1; email: hana.larvova@ghmp.cz; tel. 222 317 471).

Promítání filmů o Františku Bílkovi. Ve čtvrtek 8. ledna 2015 od 18:30 bude Společnost F. Bílka promítat dva filmy o F. Bílkovi: *Jak paprsek slunce na dřevě života umíral* (45ti minutový dokument od režiséra Josefa Císařovského z roku 2001) a *Chrám v nás – Světy Františka Bílka* (26ti minutový dokument režiséra Miloše Záborského z cyklu *Cesty víry* z roku 2013). Místo konání: Galerie Josefa Adamce, Na Špejcharu 3, Praha 7 (vedle izraelského vyslanectví směrem k Letenské pláni).

Smrt kmotřička, výstava v Českém muzeu hudby

Národní muzeum – České muzeum hudby přichystalo zajímavou výstavu zaměřenou na umělecké ztvárnění tématu smrti – jednoho z nejsilnějších a nadčasových inspiračních zdrojů v hudbě, literatuře, dramatu, filmu či ve výtvarném umění. Prostřednictvím uměleckých děl vzniklých na území Čech a Moravy v průběhu uplynulého tisíciletí může návštěvník poznat nejen, jak se s tajemstvím smrti vyrovnali jednotliví autoři vystavených děl, ale také obecně kulturní aspekty smrti a jejich proměny. Výstava, kterou připravila PhDr. Dagmar Štefancová s kolektivem spolupracovníků, je členěna do řady krátkých tematických celků, např. *Memento mori*, *Apokalypsa*, *Smrt spřízněná nebo smrt šizená?*, *Rekviem*, *Hledání odpovědi*, *Erben – Kytice*, *Kostnice atd. atd.*

Výstava ukazuje mnoho unikátních předmětů, např. notové autografy, vzácné staré tisky, ilustrace nebo ukázky uměleckého řemesla – můžeme nejen číst a prohlížet si exponáty, ale pustit si mluvené slovo či písničky (třeba i od Kryla nebo Suchého) nebo se podívat na ukázky z filmů. Výstava dává unikátně do souvislostí díla z různých uměleckých oborů a konfrontuje středověké či barokní památky s uměním 19. – 20. století.

Na výstavě je svými díly zastoupen také František Bílek. Můžeme zde vidět originál rozměrného (cca 1,5 x 1,2 m) bronzového reliéfu „Tiseň od těla, od světa, od nebe klenby“ s lucernou z roku 1909, původně osazeného na pískovco-

vém náhrobku rodiny Nečasovy na Olšanských hřbitovech. Na náhrobku je dále nápis „Tělo, svět a nebe jsou duše vězení“. V hrobce byli pohřbeni Viktor Nečas, strýc Bílkovy manželky Berty, a později i Jaromír Nečas ml., švagr Františka Bílka. Dílo je jinak umístěno v Lapidáriu Správy pražských hřbitovů a není běžně přístupné. Obdobný reliéf provedl Bílek také ve dřevě a jako takový ho můžeme vidět v Bílkově vile.

Mezi ex-libris s tematikou smrti je zařazena také **reprodukce Bílkova ex-libris pro Václava Rudla** se slovy: Mnoho věcí činil, kdyby všechny měly býti psány, svět by neobsáhl těch knih. Třetím Bílkovým dílem pak byla mimořádně zdařilá vazba ze sbírek Národního muzea: **Promoční album pro Hanu Nečasovou**. Bohužel, z důvodu ochrany této památky byla vazba vystavena jen po dobu prvních tří měsíců výstavy a v současné době již zde k vidění není.

Jako jednu z doprovodných akcí k výstavě uspořádalo České muzeum hudby koncert **Requiem za Františka Bílka**, který se konal 8. října 2014 v kapli sv. Václava na Vinohradském hřbitově v Praze. Na programu byla středověká duchovní hudba (zejména gregoriánské Requiem) v podání Svatoludmilské gregoriánské scholy, z korespondence Františka Bílka četl František Špaček.

Výstava byla zahájena v červnu 2014 a potrvá až do února 2015. České muzeum hudby sídlí v Karmelitské ulici 2/4 v Praze 1.

Bílek, Švabinský, Hlaváček, Mucha, Preisler, Zrzavý, Váchal – to je jen fragment výčtu zásadních osobností českého umění, s nimiž se setkáte na výstavě **Tajemné dálky (Symbolismus v českých zemích 1880 – 1914)**, která byla 6. listopadu 2014 otevřena v Muzeu umění v Olomouci (Denisova 824/47). Výstava, která vznikla podle koncepce historika umění Otto M. Urbana, uvádí poprvé v takové šíři (více než 300 exponátů ze sbírek veřejných institucí a soukromých sbírek nejen z České republiky, ale i Německa a Norska) český symbolismus jako samostatný fenomén, jenž byl doposud prezentován jen jako kapitola v rámci širších projektů o umění v období secese. Výstava potrvá do 22. února 2015. Podrobnosti na <http://www.olmuart.cz/tajemne-dalky--33/>.

Výstava Pavla Hlavatého v Praze. Ve dnech 9. října až 18. listopadu 2014 se ve výstavních prostorách Art-rezidence Zahradník v Praze 1 konala velká retrospektivní výstava známého grafika Pavla Hlavatého. Výstava nazvaná „Amarcord – Vzpomínám“ představila na 300 m² výstavní plochy průřez grafickou tvorbou, za kterou autor získal více než 50 cen na mezinárodních soutěžích za grafiku, exlibris, malbu a plakáty. Vedle nejnovějších rozměrných, výrazně barevných pláten s mořskou faunou, tvořených volnou technikou, byl vystaven i segment výstavy „Protestkresby '68“ – za tento výtvarný projekt, skládající se z velkoplošných kreseb a koláží kritizujících okupaci Československa a násilné potlačení demokratizace společenského života, strávil autor rok 1971 ve vězení. Rozhovor s Pavlem Hlavatým, jedním z největších sběratelů exlibris Františka Bílka a členem Společnosti F. Bílka, přineseme v některém z dalších čísel Zpráv.

Prosba ke čtenářům: Bílek a včely

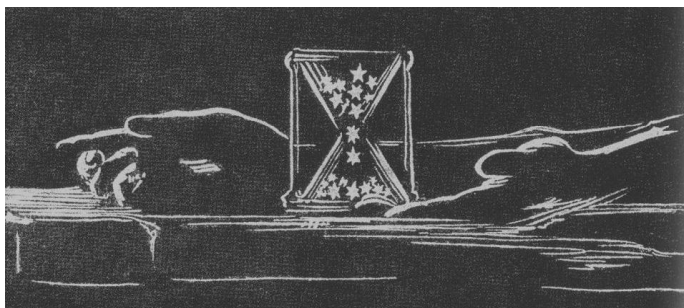
Rád bych pro Zprávy naší společnosti zpracoval téma „František Bílek a včely“. To, že Bílek včelařil, je všeobecně známo, vždyť u svého chýnovského ateliéru navrhl a postavil krásný dřevěný včelín. Ale podrobnosti o jeho včelaření, jeho úvahách o včelách či reflexi včel v jeho výtvarném díle, jsou známé méně resp. skoro vůbec. Proto sbírám podklady pro tento článek a budu všem čtenářům velmi vděčný, pokud mě upozorní na jakékoli, i drobné zmínky o včelách a včelaření v Bílkových dopisech či jiných textech, v jeho grafickém či sochařském díle nebo ve vzpomínkách jeho současníků. Prosím o vzkaz na email: spolecnost.frantiska.bilka@gmail.com; nebo na adresu společnosti: Společnost Františka Bílka, Křivenická 413/16, 181 00 Praha 8. Předem děkuji za pomoc a spolupráci.

František Kožíšek

Výzva ke členům Společnosti F. Bílka: protože zasílání informací o aktuálních akcích (přednášek, výstav apod.), spojených s osobou F. Bílka a jeho přátel, poštou je pro naši Společnost finančně neúnosné, prosíme Vás o zaslání Vaší emailové adresy, pokud máte zájem o takové informace. Pošlete nám email na spolecnost.frantiska.bilka@gmail.com. Všechny aktuality rovněž zveřejňujeme na webových stránkách: www.spol-fb.cz.

Sochy na dvoře ateliéru O. Zoubka.

NEPRODEJNÉ

Pro své členy a příznivce vydává Společnost Františka Bílka v Praze

<http://www.spol-fb.cz/>

vytisknuto v nákladu 200 ks

jazyková korektura: Yveta Kožíšková

předseda: František Kožíšek

rozesílá: Vladimír Červený, Wuchterlova 5, Praha 6, vladimir.cervený@ccsh.cz

jednatelka: Alena Kubíčková, Křivenická 413/16, 181 00 Praha 8, tel: 774890614

redaktor: Michal Kellner, Nad Budánkami II. 12, 150 00 Praha 5

Příspěvky do Zpráv posílejte na email: michalkellner@email.cz